

kasvukäyrillä

Maria Heliste

LL, erikoistuva lääkäri
HYKS, ATeK, Lastenlinikka
maria.heliste[at]fimnet.fi

Erikoistuva lääkäri yrittää sietää itseään ja muita alati muuttuvassa työympäristössä.

Kasvukäyrillä

”Mitä sinä osaat?” kysyi itselleni tunte-maton seniorilääkäri aamukiireessä saleja jaettaessa. Miten niin mitä osaan? Mitä sitä luettelisi: laittaa tipan, nukuttaa, puuduttaa? Vai laajemmassa mit-takaavassa: selittää miten anesteetit vaikuttavat? Erikoisempia temppuja, kuten käyttää fiberos-kooppiä? Mitä tuohon voi yhdellä lauseella edes vastata? Ja mitä sitten en osaa?

Voin teoriassa osata hoitaa vaikean ilmatien, mutta onnistunko joka kerta vai onko onnistu-miseni tähän saakka ollut sattumaa? Entä jos en sitten kerran onnistu, osaanko silti? Voinko siis sanoa että osaan, jos en aina onnistu? Mikä on riittävä onnistumisten määrä verrattuna epäonnis-tumisiin, jotta voin sa-noa että osaan? Ohuella kokemuksella on vielä vaikea luvata osaavan-sa. Milloin sattumalta onnistuminen muuttuu osaamiseksi?

Olemmeko vain niin hyviä, kuin heikoin lenkki osaamisessamme?

Osaaminen ei ole mustavalkoista. Ei ole-kaan kyse osaamisesta ja ei-osaamisesta. Harvoin, vain aivan vasta-alkajina voimme sanoa, ettemme osaa mitään. Sen jälkeen se on kiusallinen tie tasapainoilla niiden kahden välillä tietämättä usein itsekkään, missä sijaitsem-me. Mutta jos on olemassa nollapiste ei-osaami-selle, onko olemassa täydellistä osaamista? Enkä tarkoita, että aina silloinkaan pitäisi onnistua, vaan sitä pistettä, että epäonnistumisesta huoli-matta voisi sanoa, että kuitenkin osaan, nyt vain meni pieleen.

Ajoittain me sotkemme termit ja tarkoitamme itse asiassa onnistumista, kun puhumme osaami-sesta ja toisin päin. Sekoitamme näitä kahta myös itse puheissamme, kaiken aikaa. ”En tänään taas osannut laittaa kanyylyä”, vaikka oikeasti

tarkoitamme, ettemme juuri tänään onnistuneet, vaikka osaamme. Joskus potilaassakin on niin sanotusti vikaa ja asiat vaikeita, mutta siihen on erikoistuvilla pitkä matka, että uskaltaa epäillä pot-ilasta vaikeaksi ennemmin kuin itseään huonoksi.

Toisinaan osaamista mittaavat yksittäisen on-nistumisten kautta muut kuin me itse, tai niin me ainakin luulemme. Erikoistuvan suurin testi ja on-nistumisen kulminaatio muiden silmissä uudessa paikassa saattaa olla tipan laitto: eikö se edes sitä osaa? Tuntuu suurelta vääryydeltä, kun muut eivät tiedä, että osaan monia muita asioita, vaikka en onnistu jossain yksittäisessä asiassa: vaikka en ole koskaan nukuttanut aiemmin lasta, se ei tarkoita, etten selviäisi erittäin haastavista aikuispotilais-ta, ainakin toisinaan. Heikoin kohtamme saattaa määrittää koko osaamistamme muiden silmissä ja tämä ajatus niskassa on välillä raskasta mennä töihin. Ja onko se oikeastaan niin, kuin pitäisikin olla? Olemmeko vain niin hyviä, kuin heikoin lenkki osaamisessamme?

Osaaminen mitataan oikeastaan epäonnis-tumisissa. Siinä, miten selviät epäonnistumisesta huolimatta. Miten hallitset tilanteen, kun et onnistu tai alkuperäinen suunnitelma ei toteudu. Millainen resilienssi sinulla on, kun helppo päi-väkirurginen potilas ajautuu elvytettäväksi. Mitä taitoja tuolloin kaivat esiin yllättävässä tilanteessa? Tai millaiset sosiaaliset taidot sinulla on ylläpitää tyhjänpäiväistä keskustelua salihenkilökunnan ja hereillä olevan potilaan kanssa, kun yrität kuu-meisesti kymmenettä kertaa laittaa epiduraalia? Epäonnistumistilanteiden skaala on laaja. Niin myös ehkä osaaminen.

Omalle osaamiselleen on tunnetusti sokea. On vaikea tietää, mitä osaa, kun välillä tuntuu ettei osaa mitään, kun mikään ei onnistu. Toisina päivinä itsetunto on parempi, mutta anestesiatyö pitää silti aina nöyränä, olipa missä kohtaa tahansa ei-osaamisen ja osaamisen jatkumoa. ■